

TRIPLE WHAMMY

Akut nyresvigt
kan forebygges
på apoteket

SIDE 20

APOTEKSPORTRÆT

Reportage fra et
landapotek

SIDE 26

FOKUS

Der skal uddannes flere farmakonomer 10

Triple whammy

Apoteket kan spotte borgere i risiko for nyresvigt

Tager man de tre ret almindelige lægemidler ACE-hæmmere, diuretika og NSAID samtidig, er der en forhøjet risiko for at få akut nyresvigt. Fænomenet, der går under betegnelsen Triple whammy, forekommer forholdsvis ofte i Danmark, viser et nyt apoteksprojekt. Men når de apoteksansatte er opmærksomme på problemet, og kan rådgive kunderne i skranken, er der et stort potentiale til at forhindre nyresvigt.

AF KIM ANDREASEN

Triple whammy-effekten - eller Den farlige trio - er den situation, der opstår, når man kombinerer de tre ret almindelige lægemiddeltypen diuretika (vanddrivende medicin), ACE-hæmmere eller Angiotensin-II-receptorantagonister (blodtryksmedicin) og NSAID (fx Kodimagnyl og Ibuprofen). Tager man dem alle samtidig er der 31% forøget risiko for nyresvigt. Det viser en engelsk undersøgelse publiceret i British Medical Journal i 2013.

Da Anne Mette Jørgensen, farmaceut på Stege Apotek, for et par år siden i forbindelse med et projekt hørte nogle sygehusansatte farmaceuter tale om noget, der hed Triple whammy", havde hun aldrig hørt om det før.

"Det undrede mig, at jeg ikke kendte til det, så jeg satte mig for at finde ud af, hvad det var. Og så skal jeg love for, at der dukkede en spændende og særdeles apoteksrelevant problemstilling op," fortæller Anne Mette Jørgensen om det, der blev startskuddet til et projekt om fænomenet, som hun sammen med Stine Westergaard, farmaceut og daglig leder af Øresund Apotek i København, satte i gang i starten af 2020.

Udbrede kendskabet

Teamet bag projektet tæller, foruden de

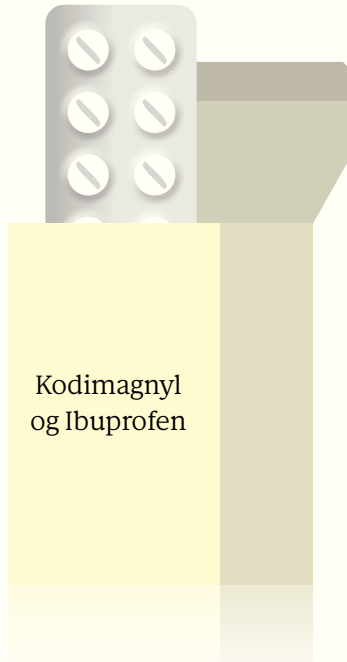
to apoteksfarmaceuter, apoteksfarmaceut Hanar Hamid, Ejby Apotek, Alaa Burghle, ph.d.-studerende på Syddansk Universitet og Rikke Nørgård, afdelingsleder for afdelingen for Forskning og Udvikling på Pharmakon. De fandt ret hurtigt ud af, at der ikke eksisterede noget overblik over, hvor udbredt fænomenet er i Danmark.

"Derfor satte vi os for at kortlægge omfanget og finde ud af, om apoteket ville være med til at udbrede kendskabet til Triple whammy-effekten. Vi ville gerne øge kendskabet, både blandt personalet på apotekerne og blandt kunderne, og dermed mindske risikoen for nyresvigt", siger Stine Westergaard, der heller ikke havde kendskab til Triple whammy, før hun hørte om det fra Anne Mette Jørgensen.

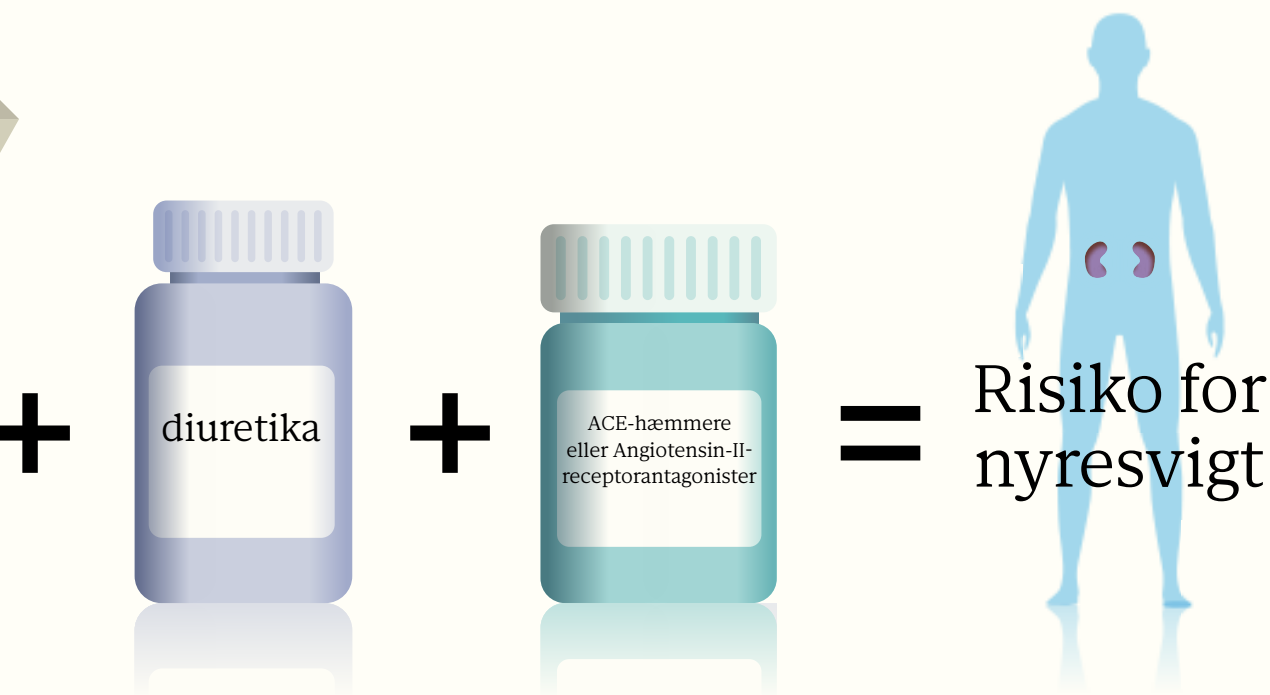
Kunden fik nyresvigt

I opstartsfasen af projektet havde Anne Mette Jørgensen en oplevelse, som for hende understregede, hvor relevant og vigtigt det var at tage fat på problemstillingen.

"En kunde, jeg kender godt, og som får blodtryksmedicin og diuretika, kom og fortalte, at hun var kommet akut på sygehuset med nyresvigt, fordi hun hos lægen - måske af en sekretær eller syge-

Kodimagnyl
og Ibuprofen

plejerske - var blevet anbefalet at tage Ibuprofen mod smerter i skulderen”, fortæller Anne Mette Jørgensen.

Klædt på til rådgivningen

24 apoteksenheder af forskellig størrelse, og bredt fordelt rundt i hele landet, sagde ja til at være med i projektet. Her skulle de over en periode på 10 valgfrie arbejdsdage sørge for at registrere, når de oplevede, at en kunde, der efterspurgte NSAID i håndkøb eller på recept, samtidig fik diuretika og ACE-hæmmere - altså en Triple whammy. Samtidig skulle de informere kunder med Triple whammy om risikoen og rådgive om, at det måske kunne være en idé at vælge et andet præparat end NSAID.

“Efter at vi havde sat os grundigt ind i, hvad Triple whammy var, udarbejdede vi brochurer målrettet direkte til kunder med en Triple whammy, som apotekspersonalet på de deltagende apoteksenheder kunne udlevere i skranken i forbindelse med rådgivningen. For at blive klædt godt på til rådgivningen havde vi også udarbejdet materiale til internt brug på apoteket, fx på et morgenmøde. En af de apoteksansatte var så ansvarlig for at sætte sig ind i stoffet og under vise sine kolleger”, fortæller Stine Westergaard.

I løbet af de 10 dage registrerede de 24 deltagende apoteksenheder data om NSAID og risiko for Triple whammy-efekten for 2.198 apotekskunder. 142 kunder opfyldte kriterierne for en Triple whammy og var dermed potentielt i fare for akut nyresvigt.

Disse kunder blev rådgivet grundigt af apoteket om risiciene ved at tage NSAID. Herefter valgte knap hver femte ikke at købe NSAID - for i stedet at købe paracetamol eller henvende sig til sin læge.

Positive tilbagemeldinger fra personalet

Et vigtigt formål med projektet var at udbrede kendskabet til Triple whammy-efekten blandt apotekspersonalet. Her var tilbagemeldingerne særdeles positive. I evalueringen af projektet hedder det blandt andet:

“De deltagende apoteksansatte vurderede, at undervisningsmaterialet gav brugbar og god viden, som de kunne bruge til at give kunderne bedre rådgivning. Især når apotekspersonalet sammen diskuterede, hvordan de kunne bruge viden i rådgivning af kunderne”.

Også det informationsmateriale til kunderne, projektmagerne havde udarbejdet, blev godt modtaget. En af deltagerne skriver således i evalueringen:

Det er motiverende at fordybe sig i et område, hvor vi som apotekssektor virkelig viser vores berettigelse, og at det ikke er tilfældigt, at vi har monopol på at sælge receptpligtig medicin

Stine Westergaard,
farmaceut og daglig leder af
Øresund Apotek i København

- > *“Det er godt at have noget information, som kunden kan få med i hånden. Især så de kan se, hvilke lægemidler det drejer sig om”.*

Anne Mette Jørgensen kan selv genkende det fra sin egen hverdag bag skranken i Stege.

“Hvis man bare står og taler, kan det godt være lidt eksotisk. Materialet her handler om noget helt konkret medicin, som kunden er på apoteket for at hente”, forklarer hun. Stine Westergaard supplerer med, at kunderne er nysgerrige for at få viden præcist målrettet til dem.

“Og en fysisk brochure, man kan give folk med i hånden, og som ofte ender hjemme på stuebordet, kan altså godt være særdeles værdifuld, når det gælder information om lægemidler”, siger hun.

Gør en forskel

Begge de to apoteksfarmaceuter har op-

levet det som en fagligt utroligt spændende opgave, hvor de har kunnet gøre en forskel og faktisk været med til at forhindre akutte og alvorlige indlæggelser.

“Det er motiverende at fordybe sig i et område, hvor vi som apotekssektor virkelig viser vores berettigelse, og at det ikke er tilfældigt, at vi har monopol på at sælge receptpligtig medicin”, siger Stine Westergaard.

Evalueringen af projektet viser, at en del blandt personalet - lige som Anne Mette Jørgensen og Stine Westergaard - ikke kendte til Triple whammy, eller i hvert fald havde meget begrænset kendskab.

“Nu kender de apoteker, der har været med i projektet, alt til Triple whammy. Men der er stadig mange apoteksenheder tilbage. Som sektor mener jeg, at vi skal være med til at udbrede informati-

onen om det her. Når det er sagt, kan jeg så få helt ondt i maven ved at tænke på alle de pakker Ibuprofen, der bliver solgt på tankstationer og i kiosker”, siger Anne Mette Jørgensen.

Apotekerforeningen begejstret

I Apotekerforeningen er sundhedsfaglig direktør Birthe Søndergaard begejstret for projektet.

“Projektet kaster lys over en vigtig problemstilling, hvor apotekets medarbejdere kan bruge deres lægemiddelfaglighed til at hjælpe med at forebygge en alvorlig tilstand hos mange medicinbrugere,” siger Birthe Søndergaard.

Foreningen overvejer derfor nu, hvordan materialet bedst kan udbredes, så alle apoteker kan bidrage til at formidle informationen om Triple whammy. ●

Triple whammy - sikker brug af NSAID: Hvordan kan apoteket bidrage?

Kombinationen diuretika, ACE-hæmmere/Angiotensin-II-receptorantagonister og NSAID (Triple whammy-effekt) medfører 31 % øget risiko for akut nyresvigt. Risikoen er fordoblet inden for de første 30 dages behandling med NSAID.

I regi af Netværk for Udvikling af Apotekspraksis har projektet dels kortlagt antallet af apotekskunder med Triple whammy-kombinationen, dels haft til formål at udbrede kendskabet til Triple whammy blandt apotekspersonale og kunder.

Losartan (Angiotensin-II-receptorantagonist), Ramipril og Enalapril (ACE-hæmmere) og Furosemid (diuretikum) er alle i top-10 over de mest udleverede lægemidler. I 2020 blev der solgt 66 mio. DDD NSAID i primærsektoren.

24 apoteksenheder deltog i projektet. 1.781 kunder, der efterspurgte NSAID, blev risikovurderet i forhold til Triple whammy. 142 af dem var i risikogruppen - svarende til 8 %.

Efter projektet er afsluttet, har apotekspersonalet vurderet, at både det interne undervisningsmateriale og informationsmaterialet til kunderne har været værdifuldt. De fandt det motiverende at deltage, og langt flertallet vil anbefale andre apoteker at deltage i lignende projekter.

Jeg kan få helt ondt i maven ved tanken om alle de pakker Ibuprofen, der bliver solgt på tankstationer og i kiosker

Anne Mette Jørgensen,
farmaceut, Stege Apotek

